

Kloosterleven in Brabant

Kloosterlingen in Noord-Brabant. Hun zichtbaarheid mag tegenwoordig stukken minder zijn, hun betekenis voor onze provincie is groot geweest. Als vertegenwoordigers van het rooms-katholieke geloof waren ze in veel steden en dorpen een integraal onderdeel van de middeleeuwse samenleving.

Met de Hervorming in de zestiende eeuw veranderde deze rol. Althans, voor delen van de Lage Landen. Het geïnstitutionaliseerd katholicisme was vervolgens in de Republiek verboden en kloosterorden werden gedwongen uit te sterven of hun heil elders te zoeken. Aan de randen van wat nu Noord-Brabant is, vonden zij vaak een nieuw onderkomen. De huidige kloosterdichtheid in het noordoosten van de provincie getuigt hier van: een kleine vestingstad als Megen herbergt bijvoorbeeld nog steeds twee actieve kloosterorden. Met de katholieke emancipatie halverwege de negentiende eeuw en de daaropvolgende periode van het 'Rijke Roomse Leven' verwierven ook de kloosters weer een prominenter plek in de Noord-Brabantse samenleving. Het werd haast gebruikelijk dat van de grote Brabantse gezinnen toch wel minstens één kind zou intreden in een van de vele – soms zeer oude en soms splinternieuwe – kloostergemeenschappen. Noord-Brabant werd in deze tijd zowaar een toe-

vluchtsoord voor Duitse en Franse congregaties die in hun oorspronkelijke streek niet meer geduld werden. Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw vervulden kloosters in Noord-Brabant een actieve rol binnen de samenleving. Niet alleen in de geestelijke ondersteuning die vanuit hun religieuze rol te verwachten was, maar juist ook zeer direct maatschappelijk betrokken bij essentiële zaken als onderwijs en zorg. Onder andere de Fraters van Tilburg en de Zusters van Liefde hebben op deze manier hun sporen nagelaten in de provincie.

Het aantal kloosterlingen is de laatste halve eeuw flink teruggelopen. Veel kloostergebouwen, vaak midden in stedelijke centra, zijn inmiddels herbestemd. Maar de betekenis van al die kloosterordes voor Noord-Brabant is zeer groot geweest. Dat verhaal krijgt in 2021 extra aandacht middels het Jaar van het Brabantse Kloosterleven. De aanleiding voor dit kloosterjaar is een aantal bijzondere jubilea, zoals van de norbertijnen van Berne, de norbertinessen van Oosterhout, de clarissen van Megen en de kruisheren van Sint Agatha. *In Brabant* sluit van harte aan bij dit themajaar en toont u in dit Beeldverhaal de verschillende rollen die kloosters, en dan met name hun menselijke vertegenwoordigers, in onze provincie hebben gespeeld. ■

Eerste steenlegging voor de nieuwbouw van het Sint Carolus Ziekenhuis door moeder-overste zuster Gabriël, 1 juli 1931. (Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Collectie: Erfgoed 's-Hertogenbosch)

Koningin Juliana wordt toegejuicht door kinderen en non op het Stationsplein te Roosendaal, 22 december 1955. (Foto: Jan Sturm. Collectie: West-Brabants Archief, Bergen op Zoom)

Pater Mennas den Bekker wordt gefeliciteerd met zijn Eerste Heilige Mis, 's-Hertogenbosch, 15 augustus 1948. (Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Collectie: Erfgoed 's-Hertogenbosch)

Pelgrimage van de Ned. R.K. Bond van kermisvakgenoten. Autozegening door pater B. Brokx o.f.m. op de Parade te 's-Hertogenbosch, 23 april 1954. (Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Collectie: Erfgoed 's-Hertogenbosch)

Franciscanen Patersjubilareissen met kroon en kaars in de Kloosterkerk van de franciscanen te Megen, 17 september 1952. (Foto: Daan Scholte. Collectie: Stadsarchief Oss)

Mariaprocessie met priester onder baldakijn trekt door de straten van Megen, jaren '50-'60. (Foto: Daan Scholte. Collectie: Stadsarchief Oss)

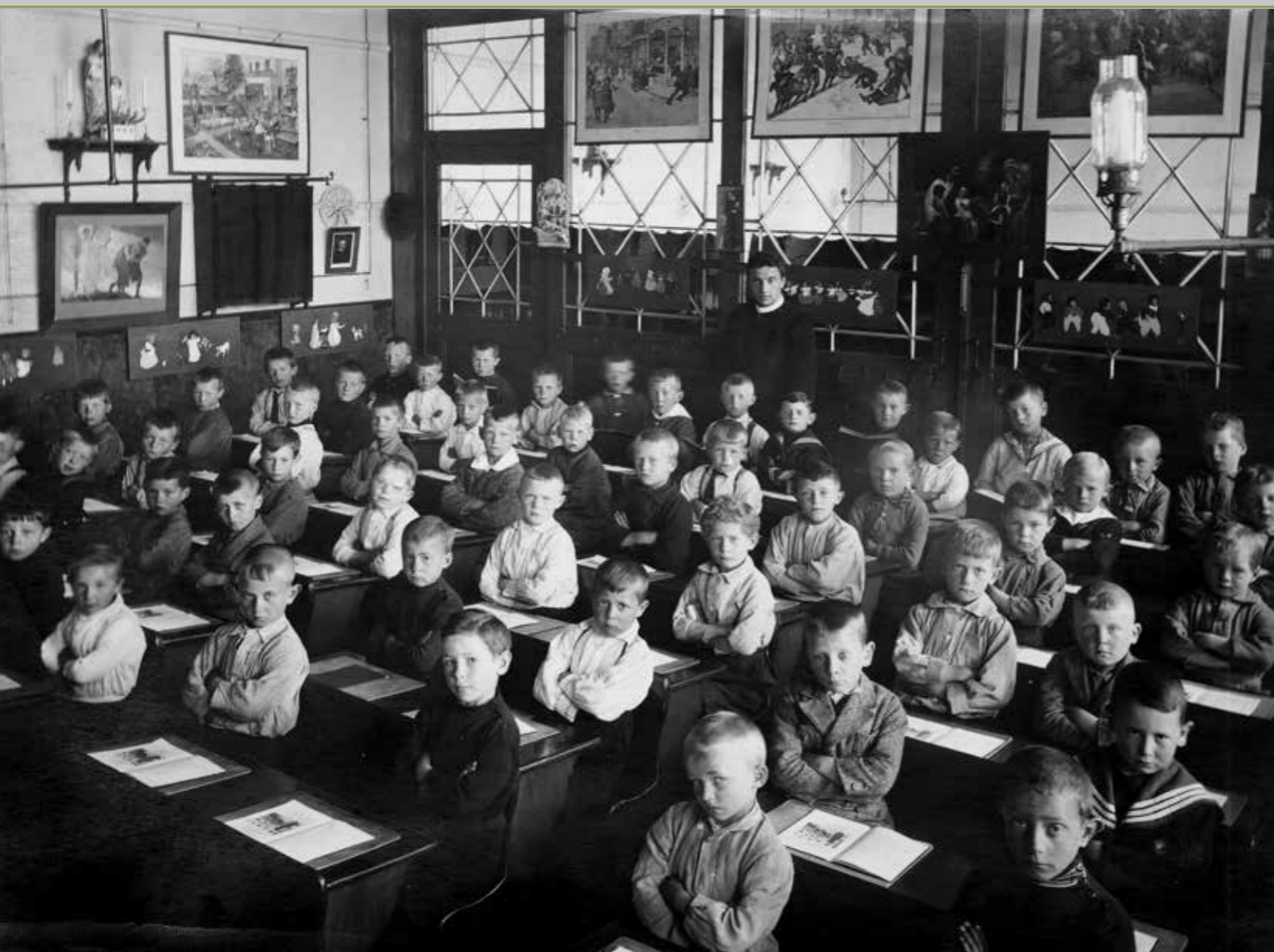
Zuster Bartelomé op bromfiets. Zij was de wijkzuster van Megen, Haren en Macharen, jaren '50-'60.
(Foto: Daan Scholte. Collectie: Stadsarchief Oss)

Kinderzorg door Franciscanessen van Charitas, Roosendaal, 1965.
(Fotograaf onbekend. Collectie: Katholiek Documentatie Centrum, Nijmegen)

Operatie in Sint Jozefgesticht bij Franciscanessen van Charitas, Oosterhout, 1965.
(Fotograaf onbekend. Collectie: Katholiek Documentatie Centrum, Nijmegen)

Onderwijzer frater Eustatius Heerkens op St. Antonius-school te Tilburg (Hasselt), ca. 1925.
(Fotograaf onbekend. Collectie: Regionaal Archief Tilburg)

Kinderen dansen in een kring onder begeleiding van een zuster in het Zuiderpark te 's-Hertogenbosch, eind jaren '50 - begin jaren '60
(Foto: D. Pols. Collectie: Erfgoed 's-Hertogenbosch)

Franciscanessen van Charitas, Roosendaal, 1965.
(Fotograaf onbekend. Collectie: Katholiek Documentatie Centrum, Nijmegen)

Boontjes doppende clarissen Megen, 1961.
(Foto: Guus Bekooy. Collectie: Museum Krona, Uden)

Keuken van klooster Mariendael, Sint-Oedenrode, 1951.
(Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Brabant-
Collectie, Tilburg University)

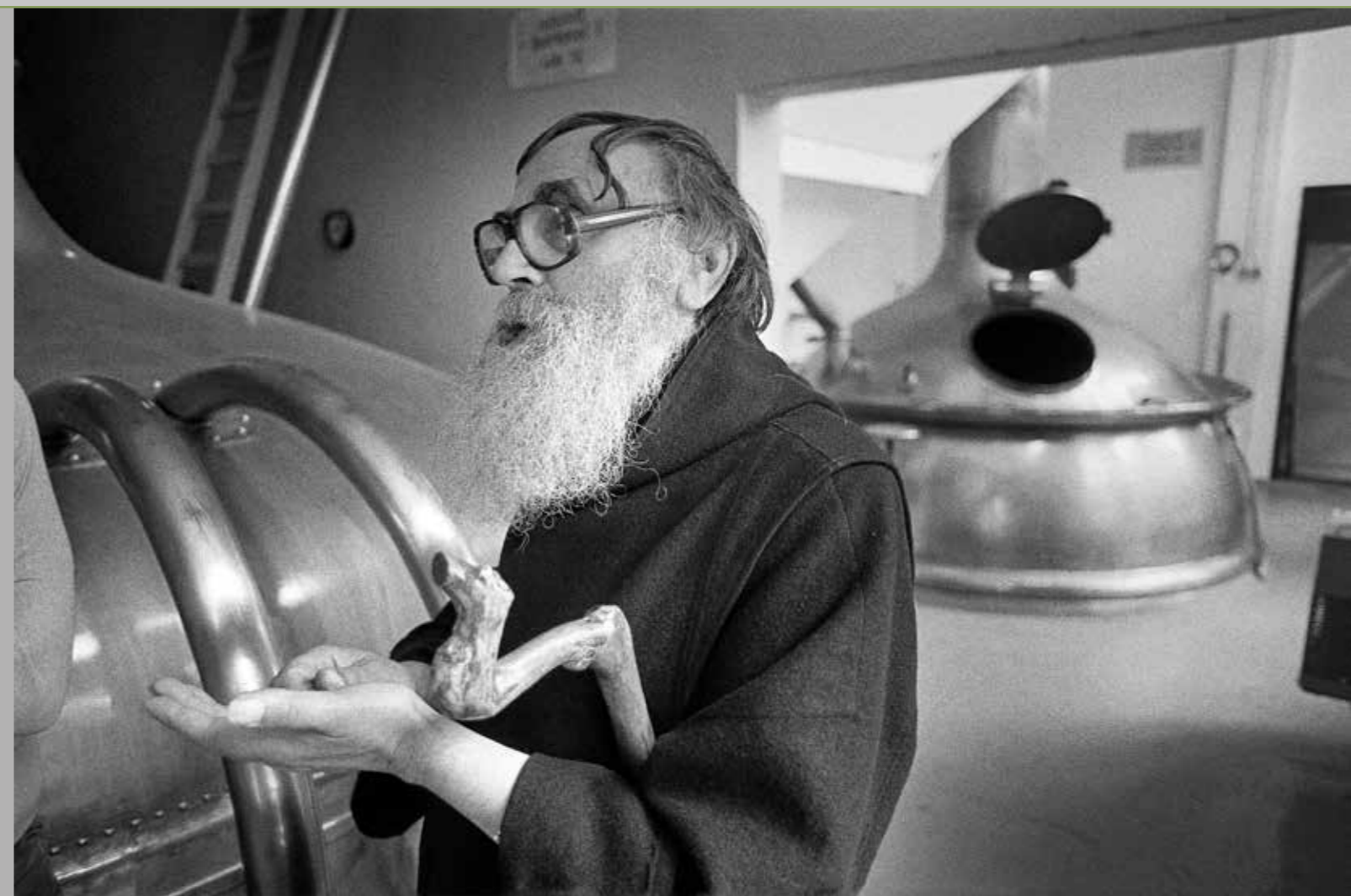
Rechts: Het bespelen van het orgel in klooster Mariendaal, Sint-Oedenrode, 1951.
(Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Franciscanessen van Charitas vermaken zich met lezen, scrabble en bingo, Roosendaal, 1965.
(Fotograaf onbekend. Collectie: Katholiek Documentatie Centrum, Nijmegen)

Rechterpagina boven: Pater Matheus aan het werk in de pottenbakkerij van de Sint-Paulus Abdij aan de Hoogstraat te Oosterhout, 1971.
(Foto: Johan van Gurp. Collectie: Stadsarchief Breda)

Rechterpagina onder: Zusters van de kloosterorde Dochters van Maria en Jozef uit 's-Hertogenbosch ontspannen zich met kaartspel, Eersel, 1972.
(Foto: Gaston Remery. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Trappist in de bierbrouwerij van Abdij Koningshoeven, Berkel-Enschot, 17 april 1982.
(Foto: Piet den Blanken)

De zusters karmelietessen uit Huijbergen verzorgen de productie van hosties. Ze bakken in 2 uur elfduizend bruine en veertienduizend witte hosties, 19 mei 1983.
(Foto: Thom van Amsterdam. Collectie: West-Brabants Archief, Bergen op Zoom)

Demonstrerende zusters tegen kruisraketten, Woensdrecht, 18 mei 1984.
(Foto: Piet den Blanken)

Non in het stembureau, Breda, 17 september 1994.
(Foto: Piet den Blanken)